

Meertaligheid: waarom willen we de ander ontzeggen waar we zelf wel pap van lusten?

WAT IS HET PROBLEEM?

TWEE MET ELKAAR VERBONDEN ONDERWIJSUITDAGINGEN

1. Omgaan met (talige) diversiteit en het creëren van inclusief onderwijsbeleid en klaspraktijken;
2. Hardnekkig en weerbarstig probleem van sociale ongelijkheid.

Niet nieuw

Globalisering and mobiliteit socioculturele en talige diversiteit

UNESCO inclusion policy inclusief onderwijs

Hernieuwde aandacht van beleidsmakers in een sociopolitieke context die de laatste twee decennia drastisch is gewijzigd.

TWEE MET ELKAAR VERBONDEN ONDERWIJSUITDAGINGEN

Omgaan met (talige) diversiteit en het creëren van inclusief onderwijsbeleid en klaspraktijken:

- Toegenomen talige diversiteit in scholen en klassen wordt door leerkrachten als een van de voornaamste problemen ervaren;
- Leerkrachten geven blijk van lagere gevoelens van bekwaamheid om met de talige diversiteit van leerlingen om te gaan.

Huidige antwoorden op weerbarstig probleem van sociale ongelijkheid:

- Blijven gebruiken van meertalige repertoires wordt als een obstakel gezien voor het leren van de 'schooltaal' (LOI) en schoolsucces;
- Er is een deficit-denken en –discours over taal en sociale ongelijkheid. We kijken met een 'taal-als-probleem' bril;
- Een eentalig beleid wordt doorgaans gehanteerd in formele publieke ruimtes. Taalbeleid is enkel gericht op het leren van het Nederlands. Al de rest wordt genegeerd en als afwijkend, storend ervaren.

LOI EN MT: EEN BINAIRE RELATIE

- Leren enkel via de 'dominante' taal is de legitieme norm: Een **T2 taalbadmodel**;
- **Meertalig onderwijs** als de afwijkende norm en contraproductief voor leren.

Dus, aan de ene kant wordt 'taal' naar voor geschoven als de oplossing, de panacee voor sociale ongelijkheid en aan de andere kant staat 'taal' leren en kansen in de weg, het vileine.

IS HET HUIDIGE ANTWOORD ADEQUAAT/EFFECTIEF?

EXCLUSIEF T2 TAALBADMODEL

- We zetten al meer dan 15 jaar in op taal (i.e. kennis van het Standaard Nederlands) als belangrijkste hefboom tot schoolsucces:
 - Exclusief inzetten op T2 taalbadmodel;;
 - Remediëringsprogramma's; bijspijkerklassen; pull-out klassen; (taal)niveaugroepen; zomerscholen; ...
 - Niet (h)erkennen, bannen en soms verbieden van andere taalrepertoires (o.a. thuistalen) van kinderen op school en in de klas.

DOXA IN PLAATS VAN EPISTEME

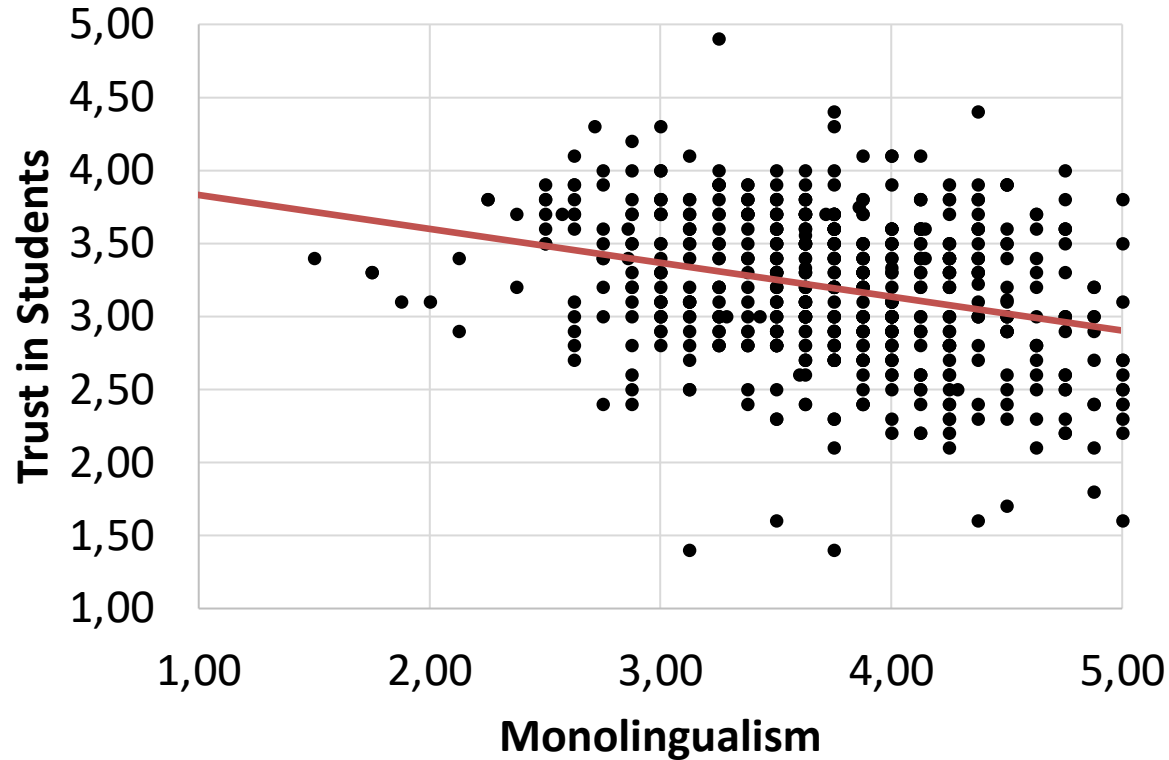
- Diep gewortelde overtuigingen en misvattingen over ‘taal’ en de rol ervan voor leren;
- Assumpties waar weinig of geen onderzoeksevidentie voor is.

DE BEWIJSLAST IS FLINTERDUN EN GAMMEL

- Systematische ‘pull-out’ klassen blijken niet echt succesvol (Karsten et al.,2006):
 - Ontwikkeling van de LOI van leerlingen;
 - transitie naar ‘mainstream’ klas;
 - Risico van stigmatisering.
- Jonge nieuwkomers in aparte LOI taalbadklassen is niet echt te verantwoorden (Groothoff,2020):
 - Geen verschil in woordenschatontwikkeling in aparte taalbadklassen versus inclusieve ‘mainstream’ klas programma’s;
 - Leerkracht-leerling relatie en leerlingen onderling enthousiasme, affectie en respect was sterker in inclusieve ‘mainstream’ conditie.
- Saunders, Goldenberg & Marcelletti (2013) pleiten voor een mix van doelgerichte LOI lessen voor kortere periodes van de dag, bij voorkeur inclusief in de ‘mainstream’ klas:
 - via co-teaching;
 - Talensensitief onderwijs;
 - Kwantiteit- en kwaliteitsvolle interactie;
 - Een krachtige leeromgeving, rijke taalinput van de leerkracht, maximale taalproductiekansen en directe feedback zijn doorslaggevend.

DE EENTALIGE PARADOX

(Pulinx, Agirdag & Van Avermaet, 2014)

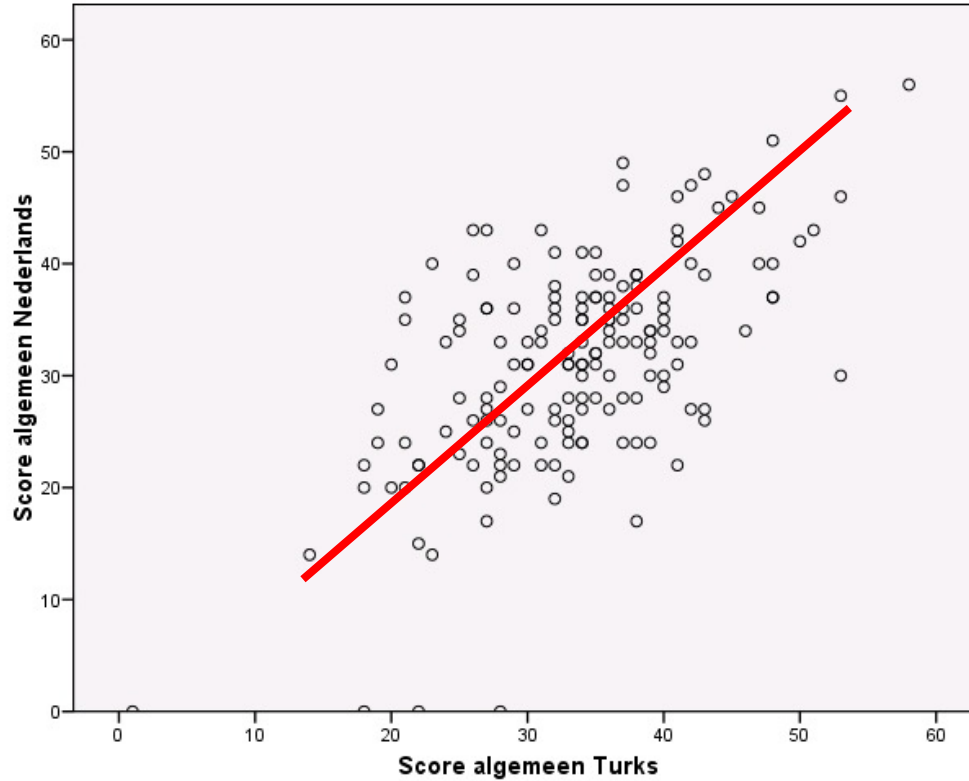

MEERTALIG ONDERWIJS: EPISTEME

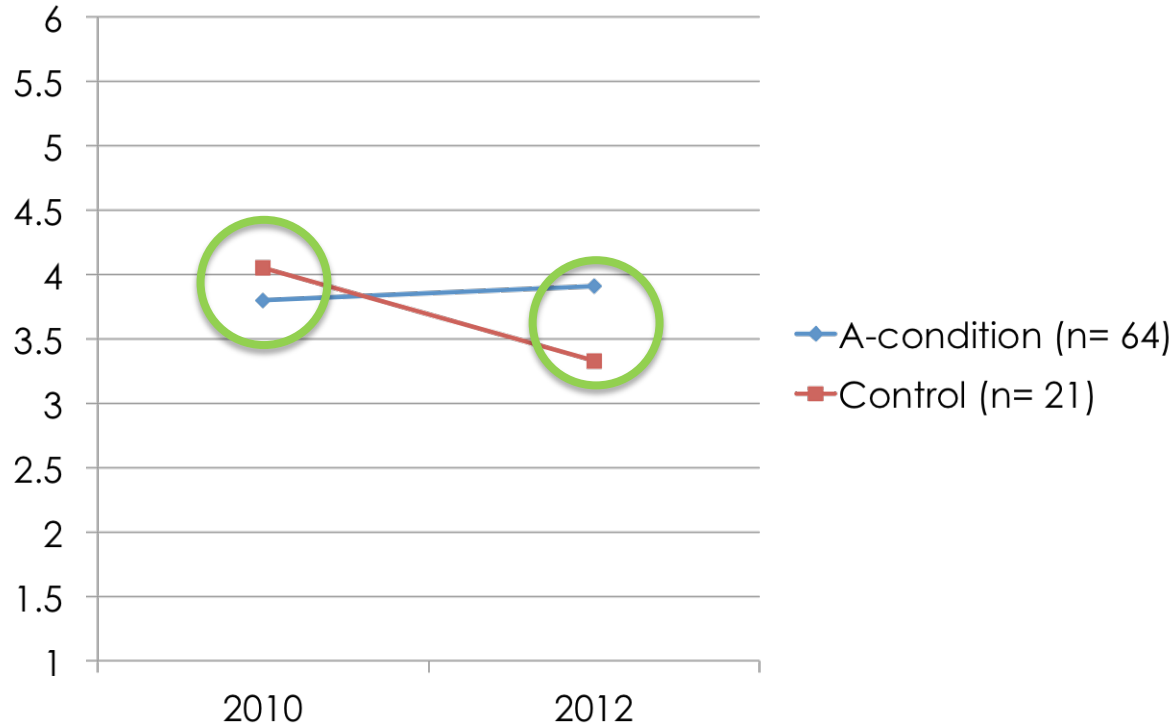
EFFECT GEBRUIK T1 OP TAALVAARDIGHEID T2

- DV: begrijpend lezen.
- Controle voor: gender en basisniveau begrijpend lezen.
 - A-conditie: $M = 21.14$ ($n = 42$)
 - Controle: $M = 21.91$ ($n = 43$)
- Het benutten van de MT repertoires van kinderen heeft geen negatief effect op hun begrijpend lezen Nederlands.

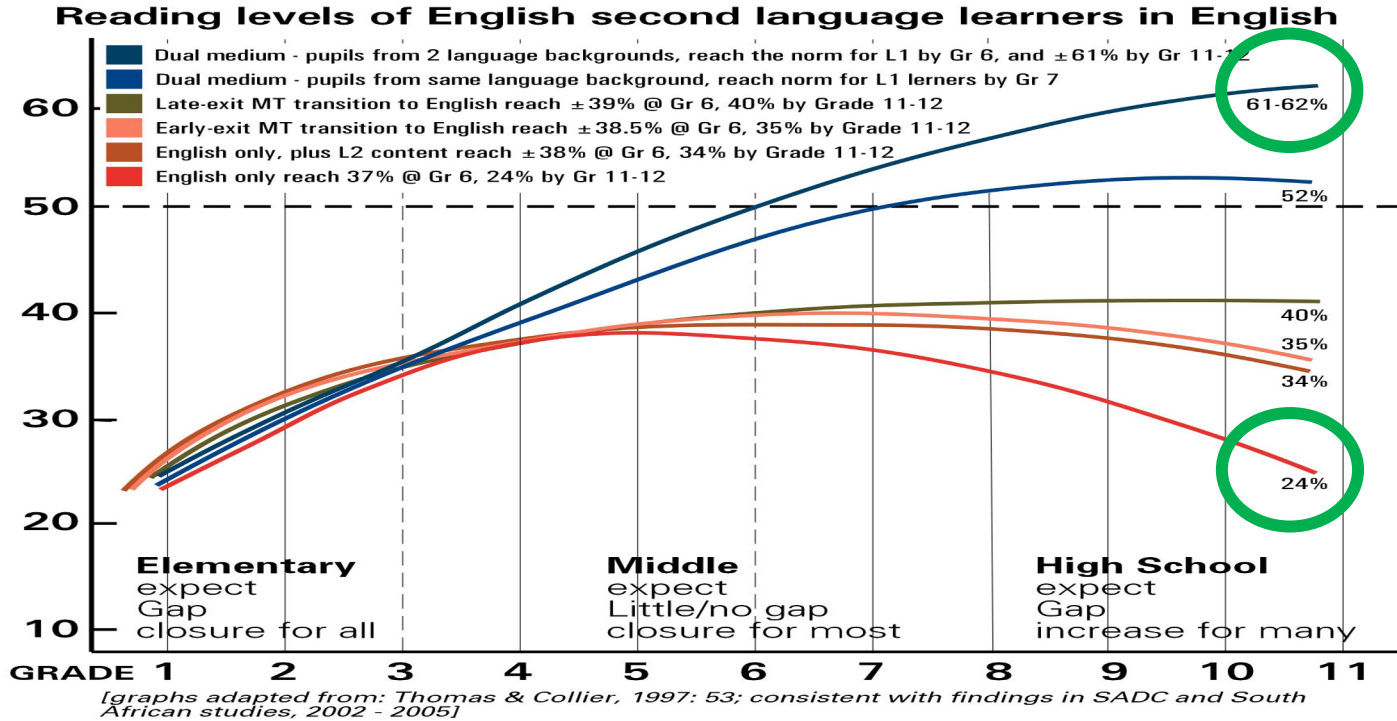
INTERDEPENDENTIE TX EN TY

SOCIO-AFFECTIEVE EFFECTEN: ZELFVERTROUWEN

'TWO WAY IMMERSION' PROGRAMMA'S

EMPIRISCHE EVIDENTIE VOOR MT ONDERWIJS

- Meta studies (Rolstad, Mahoney & Glass, 2008; Reljic, Ferring & Martin, 2015):
 - Programma's waarbij zowel de 'thuis taal' als de LOI worden benut in de 'mainstream' klas werken beter dan eentalige LOI exclusieve taalbadmodellen.
- Een langdurig volgehouden meertalig schoolbeleid en klaspraktijk is van cruciaal belang (Cummins, 1981; Thomas & Collier, 1997; Collier & Thomas, 2017);
- Een intensief en longitudinaal 'two-way immersion' model (TWI) is meest veelbelovend voor schoolsucces van meertalige kinderen in het algemeen en voor hun verwerving van de LOI in het bijzonder;
- Een meertalig schoolbeleid biedt de grootste garantie om bij te dragen aan meer 'equity' in onderwijs.

IS MEERTALIG ONDERWIJS EEN TOEREIKEND ANTWOORD OP ONGELIJKHEID?

UITDAGINGEN

- Meertaligheid heeft positieve effecten op metatalig bewustzijn, executieve ‘functioning’, cognitieve flexibiliteit, informatie verwerking, ...;
- MT onderwijs is geen panacee voor meer ‘equity’ in onderwijs:
 - Interactie met veel andere factoren
- Grenzen en valkuilen van klassiek MT onderwijs:
 - Spatiële en temporele gescheiden organisatie
 - Veelvoud aan talen in scholen
- Dubbele standaard;
- Elitaire meertaligheidsmodellen;
- Meertaligheid enkel in de periferie: kumbaya MT.

OMGAAN MET MEERTALIGHEID IN ONDERWIJS: HET BINAIRE OVERSTIJGEN?

HET BINAIRE OVERSTIJGEN

Gegeven:

- Sociale realiteit;
- Praktische realiteit;
- Theoretisch inzichten;
- Contraproductieve en zeer geïdeologiseerde binaire discussie over taalbad- versus meertalig onderwijsmodel.

Binaire overstijgen naar een nieuw model van leren dat de meertalige praktijken van leerlingen integreert met het leren van de schoolse taalvaardigheid Nederlands.

Meertaligheid opwaarderen

- Waarderen (thuis taal als sociaal-emotionele factor);
- Zichtbaar maken (bron voor talensensitief lesgeven);
- Benutten:
 - steiger voor leren;
 - communicatie met ouders.

FUNCTIONEEL MEERTALIG LEREN (SIERENS & VAN AVERMAET, 2014)

Meertalige repertoires als bron:

- Om meertalig bewustzijn van alle leerlingen te verhogen; een positieve houding t.a.v. MT te creëren; meervoudige identiteitsconstructie; welbevinden, zelfvertrouwen, zelfbeeld, status te verhogen; ...
 - Benutten, in de klas, om de kansen tot ontsluiten van kennis en om kennis te construeren te vergroten;
 - Benutten als didactisch kapitaal voor leren en assessment.
-
- Setting:
 - Talig gemengde klassen;
 - T2 is dominant, maar mogelijkheden om T1 te gebruiken in functie van leren worden benut;
 - De leerkracht hoeft de aanwezige T1's niet te spreken;
 - Krachtige leeromgevingen.

Een 'meertalig sociaal interactiemodel voor leren' als alternatief voor 'Dutch-only taalleermodel'.

CONCLUSIE

- Nederlands is belangrijk om in een samenleving (en in onderwijs) te functioneren, maar we moeten nadenken over de meest zinvolle weg daar naar toe;
 - Sociale inclusie en onderwijssucces mag men niet als gerealiseerd beschouwen na een (snel en apart) taalbad. Het is een voortdurend, complex, dynamisch proces. Het is nooit af en verschillend voor elk individu;
 - We moeten ook nadenken over de plaats die we geven aan de meertalige realiteiten van mensen (een recht);
 - Een beleid waarin de meertalige repertoires van elk individu als kracht voor leren EN voor sociale inclusie worden gebruikt. Meertaligheid als “didactisch kapitaal”, dus.
-
- Het is met MT zoals met chips. We lusten het allemaal. We vinden het fijn als we onze MT kunnen benutten. We zijn er zelfs fier op.
 - Laat ons de ander niet ontzeggen waar we zelf wel pap van lusten.

www.meertaligheid.be

www.metrotaal.be

www.validiv.be

www.steunpuntdiversiteitenleren.be

DANK U!

PIET.VANVERMAET@UGENT.BE